

PKK-PYD Çekişmesinde Konjonktürel Pragmatizm: KCK ve Neo-KCK Tartışması

Necdet Özçelik
07.05.2023

Giriş

PKK'nın Suriye kolu PYD'nin 2011 yılından bu yana devam eden yükselişi onu bölgesel bir güvenlik tehdidi haline getirirken, bu durum bir taraftan da KCK örgütlenmesi dâhilinde bir takım organizasyonel değişimlerin işaretini vermeye başladı. PYD'nin organizasyonel anlamda KCK'dan kopuşu ideolojik, tarihsel ve varoluşsal nedenlere bağlı olarak mümkün olmamakla birlikte, şimdiye kadar PKK tarafından yürütülen KCK'nın bundan sonra PYD merkezinden yönetilebileceğine dair bir takım konjonktürel gelişme kaydedilmiştir. Bu durum, PYD'nin KCK'dan otonomlaşması anlamına gelmeyip KCK üzerinde PKK ve PYD'nin tahakküm mücadelesine dönüşebilecek bir kurumsal yöneticilik çekişmesini işaret etmektedir. Bu bağlamda önümüzdeki süreçte PKK merkezli KCK ile PYD merkezli bir Neo-KCK çekişmesinin hem terör örgütünün kendisinde hem de yerel ve bölgesel jeopolitik mimaride bir takım yeni güvenlik ortamlarını meydana getireceği beklenebilir. Bu çalışma, KCK'nın ortaya çıkışındaki ve gelişmesindeki neden ve süreç bağlamını tartışarak, KCK'nın PKK ve PYD için ne ifade ettiğini açıklamaya çalışmaktadır. Bununla birlikte çalışmada KCK örgütlenmesinin dört bileşeninden ikisi olan PKK ve PYD arasındaki yönetici aktör çekişmesinin gerekçeleri analiz edilecektir.

KCK Nedir?

Her şeyden önce KCK'nın (Koma Civakên Kurdistan- Kürdistan Toplum Konfederalizmi) PKK tarafından geliştirilen ayrılıkçı ve transnasyonel bir örgütlenme olduğunun altını çizmekte fayda var. Zira İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2012 yılında hazırladığı iddianamede KCK için "Türkiye'de PKK'nın kontrolünde KCK Türkiye Meclisi, İran'da Kürdistan Özgür Yaşam Partisi (PJAK), Irak'ta Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi (PÇDK) ve Suriye'de Demokratik Birlik Partisi'nden (PYD) oluşan dördü bir uluslararası proje" olarak ifade edilir.⁽¹⁾ Buradan da anlaşıldığı üzere KCK örgütlenmesi PKK'nın bölgesel ölçekte coğrafi ve sosyolojik kapsayıcılığa dayalı bir motivasyonla hareket ederek Türkiye, İran, Suriye ve Irak'taki etnik Kürt çevresi üzerine örgüt ideolojisine dayalı siyasi-askeri bir teşkilat inşa etmeyi hedeflemektedir. Öte yandan iddianamede PKK'nın KCK örgütlenmesiyle PKK, PJAK, PÇDK ve PYD yapılanmalarının her birinin buldukları ülkede birleşik bağımsız Kürdistan isimli yapılanmanın zeminini oluşturma görevini üstlendiği, PKK terör örgütü içerisinde yabancı ülke (İran, Irak, Suriye) vatandaşlarının bulunmasının da bu bağlamda değerlendirilmesi gerektiği ifade edilerek örgütün bölgesel ölçekteki coğrafi ve sosyolojik kapsayıcılık/bütünleştiricilik iddiasına dikkat çekilmektedir. Ayrıca PKK'nın KCK

⁽¹⁾ İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı KCK İddianamesi, Esas:2012/29, 19 Mart 2012

yapılanmasıyla Türkiye, İran, Irak ve Suriye’de yürütülen faaliyetlerin önce özerk bir yerel yapılanma, nihai olarak da bu dört ülke toprakları üzerinde birleşik Kürdistan şeklinde bir devlet yapılanmasını hedeflediği ifade edilir.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2012 yılında ortaya koyduğu bu iddianame KCK ile ilgili bir yorum değil bir tespit olarak görülmektedir. Zira, PKK da KCK’yı etnik bir konfederal yapı olarak tanımlamaktadır.⁽²⁾ KCK örgütlenmesine geçişin ilk somut adımı PKK’nın 4-10 Nisan 2002 tarihleri arasında gerçekleştirdiği 8. Kongrede PKK lideri Abdullah Öcalan’ın talimatları doğrultusunda Türkiye’nin yanı sıra Irak, İran ve Suriye’de yeni örgütlenmelere gidilmesi yönünde alınan kararlara dayandığı söylenebilir.⁽³⁾ (Bu kongrede Öcalan’ın çizdiği yeni stratejiye uygun olarak, PKK kendisini feshederek KADEK (Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi) olarak yeniden isimlendirmiştir. KADEK’in ömrü yaklaşık 1,5 yıl sürmüş, örgüt 26 Ekim- 6 Kasım 2003 tarihleri arasında Kandil Dağında düzenlediği olağanüstü kongresinde kendini feshederek yerine KONGRA-GEL’i (Kürdistan Halk Kongresi) kurduğunu ilan etmiştir. 2004 yılına gelindiğinde ABD’nin Irak’ı işgal etmesinin neden olduğu kaotik güvenlik ortamını konjonktürel bir fırsat olarak değerlendiren KONGRA-GEL, 16-26 Mayıs 2004 tarihleri arasında gerçekleştirdiği olağanüstü kongresinde PKK Lideri Abdullah Öcalan’ın “Bir Halkı Savunmak” adlı doktrini doğrultusunda Türkiye, İran, Irak ve Suriye’deki ülke yönetimlerine anayasal değişim dayatmaları önerirken, örgüt yapısının konfederal bir yapıya uygun olarak değişmesiyle ilgili de hedef belirlemiştir. Bu kongreden yaklaşık on ay sonra, Abdullah Öcalan 21 Mart 2005 tarihindeki Nevruz etkinliklerinde ilan edilmek üzere 20 Mart 2005 tarihinde yayınladığı mektupla konfederal bir sistem olarak Koma Komalen Kürdistan’ın (KKK-Kürdistan Dernekler Konfederasyonu) kurulduğunu duyurmuştur.

Terör örgütü, 4-21 Mayıs 2005 tarihleri arasında düzenlediği olağanüstü kongresinde lideri Abdullah Öcalan’ın 20 Mart 2005 tarihinde ilan ettiği konfederalizm ilkelerini kabul etmiştir. Bu çerçevede, Türkiye, İran, Irak ve Suriye’de oluşacak bir Kürt yapılanmasında tüm Kürtlerin bir araya gelerek kendi federasyonlarını kurması, birleşerek de üst konfederalizm olan KKK’nın kurulması karara bağlanmıştır. 21 Mart 2005’te KKK adıyla kurulan konfederal sistem, örgütün 16-22 Mayıs 2007 tarihleri arasında Irak-Kandil dağında düzenlediği kongrede adı KCK (Koma Civaken Kurdistan / Kürdistan Toplum Konfederalizmi) olarak değiştirilmiş ve sistem içinde örgüt liderliğinin rolü güçlendirilmiştir.

KCK kendisini bir devlet yapısı olarak tanımlamamakla birlikte KCK Sözleşmesinin üçüncü bölümünde bir “önderlik” makamının yanı sıra devlet aygıtının temel kuvvet organları olan yasama, yürütme ve yargı işlevlerinin yapılaşması olarak tanımlamaktadır. Buna göre KCK sözleşmesinde dört temel kuruma vurgu yapılır; Abdullah Öcalan KCK’nın kurucusu ve önderi; Kongra-Gel (Kongra Gelê Kurdistan-Kürdistan Halk Meclisi) yasama organı; KCK Yürütme Konseyi de KCK’nın icra organı; Yüksek Adalet Divanı, İdari Mahkemeler ve Halk Mahkemelerinden oluşan üçleme de yargı organı olarak tanımlanır. KCK Sözleşmesinin 36’ncı

⁽²⁾ KCK Sözleşmesi, 2005

⁽³⁾ Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi/KADEK 1. Kongresi, 4-10 Nisan 2002.

maddesinde PKK, KCK sisteminin ideolojik gücü olarak ifade edilir ve KCK'ya üye her bir örgüt elemanının da PKK'nin ideolojik ölçülerini esas alması şart koşulur. Esasen KCK, ilk önce bölgesel özerkliği teşvik eden daha sonra da bağımsız bir devlet olmayı hedefleyen ve dört farklı ülkede ayrılıkçı bir hareket sistemidir.

Günümüzdeki yapısıyla PKK/KCK terör örgütü, hiyerarşik olarak Abdullah Öcalan'ın liderliğinde, onun altında Avrupa'da siyasi faaliyet gösteren Kongra-Gel ve onun altında Türkiye, İran, Irak ve Suriye'de KCK Yürütme Konseyine bağlı teşkilatlar vasıtasıyla KCK örgütlenmesi şeklinde idare edilmektedir. KCK Yürütme Konseyinin konfederal yapılanması dahilinde siyasi-askeri kanatta Türkiye ve Irak'ın kuzeyinde PKK- HPG, İran'da PJAK-YRK, Suriye'de PYD-YPG, Irak'ta PÇDK olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2012 yılındaki iddianamesinde KCK'nın bir siyasi hareket olduğu, PKK ile KCK'nın aynı yapılanmalar olduğu belirtilir ve örgütün adı PKK/KCK terör örgütü olarak ifade edilir. Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet kurumlarında örgüt PKK/KCK Terör Örgütü olarak tanımlanmaktadır. PKK/KCK, PKK merkezinden yürütülen transnasyonel, etnik, bölücü ve silahlı program olarak terör yöntemlerini benimsemiş devlet-dışı silahlı bir örgütlenmedir.

PYD'nin Ortaya Çıkışı ve Yükselişi

PYD, PKK'nın 2002 yılındaki 8. Kongresinde alınan kararlar doğrultusunda 2003 yılında kurulmuştur. PKK'nın 4-10 Nisan 2002 tarihleri arasında gerçekleştirdiği 8. Kongresi'nde Türkiye'nin yanı sıra Irak, İran ve Suriye'de yeni örgütlenmelere gidilmesi yönünde karar alınmıştır.⁽⁴⁾ Bu çerçevede, KCK'nın hedefleri doğrultusunda örgütün Suriye'deki siyasallaşma projesi kapsamında 17 Ekim 2003'te Partiye Yekitiya Demokrat/Demokratik Birlik Partisi (PYD) kurulmuştur.⁽⁵⁾ 2003-2010 yılları arasında liderliği Fuat Ömer tarafından yapılan PYD örgütlenmesi, Suriye'deki faaliyetlerini bu yıllar arasında örtülü bir şekilde devam ettirmiştir.

PYD'nin Suriye'deki yükselişinin öncül nedeni olarak Esed rejiminin 2011'den itibaren PYD'ye tanınan bir dizi imtiyaz olarak gösterilebilir. Suriye İç Savaşının getirdiği sınımayı hafifletmek ve Suriye devrim hareketini dengelemek için Esed rejimi PYD'nin Suriye'de açıktan örgütlenmesine ve silahlanmasına göz yummuştur. Bu kapsamda, daha önceden tutuklanan ve serbest bırakılmasının ardından ve yurtdışına çıkartılan PYD lideri Salih Müslim'i Suriye'ye davet etmiş ve hapishanelerdeki PYD mensuplarını serbest bırakmıştır.⁽⁶⁾ PYD'nin silahlı kanadı YPG (Yekineyen Parastina Gel- Halk Savunma Güçleri) de 2011'de

⁽⁴⁾ KADEK 1. Kongresi

⁽⁵⁾ PYD Kuruluş Duyurusu, 2003. <https://bit.ly/3HiLrDo>

⁽⁶⁾ Can Acun, Bünyamin Keskin, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi: PYD-YPG", SETA, Genişletilmiş 2.Baskı, 2017

kurulmuştur. Esed rejimi 2012 yılında Ayn al-Arab ve Afrin gibi bölgeleri PYD-YPG kontrolüne bırakmıştır.⁽⁷⁾⁽⁸⁾

Kurulduğu andan itibaren PKK'nın ideolojik, örgütlenme, lojistik ve askeri desteğinden istifade eden PYD, 2013 yılının Kasım ayında iki gün süren görüşmelerin ardından Suriye'nin kuzeyinde "Kobani, Afrin ve Cizre" olmak üzere üç kantondan oluşan Rojava Geçiş Yönetimi'ni ilan etmiştir. Takip eden iki yıl içinde de Suriye'nin kuzeyinde PKK'nın eylem alanlarının hiçbirinde elde edemediği fiili bir idari sistemi ile coğrafi bir alan kontrolünü hayata geçirmiştir. 2016 yılında Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi adını alan PYD kısa sürede KCK'nın konfederal örgütlenme sistemi içinde özerklik hedefine fiilen ulaşan ilk bileşen olmuştur.

PKK ve PYD Arasında Doğal Olmayan Ayrışma ve Neo-KCK

Neo-KCK kavramı KCK'daki sistem, yöntem veya hedef değişikliğini ifade etmemektedir. Neo-KCK'daki yenilik, örgütlenme sistematığı içindeki yönetim tahakkümünün PKK merkezinden PYD inisiyatifine geçtiğini gösteren bir yönetsel aktör değişimiyle ilgilidir. Kısacası, uluslararası aktörlerin Suriye iç savaşı sırasında KCK'nın Suriye projesi olan PYD ve onun askeri kanadı olan YPG ile açıktan temas kurmasıyla birlikte PYD *de facto* bir şekilde federatif pratik imkanına sahip olmuştur. Uluslararası aktörlerin himayesiyle KCK'nın konfederasyon modeli içindeki PKK, PJAK, PÇDK ve PYD örgütlenmeleri arasında fiilen de olsa federasyon hedefine ulaşan ilk örgüt olması hasebiyle PYD'nin PKK'ya karşı üstünlük algısı geliştirmeye başladığı görülmüştür. 13 Mart 2016 tarihinde Ankara'daki Kızılay Meydanı yakınlarında bulunan Güven Park'ta KCK terör örgütünün gerçekleştirdiği bombalı araç saldırısının ardından Türkiye'nin haklarında yakalama kararı çıkarttığı ve Interpol'e bildirdiği KCK sistemi içinde bulunan örgüt liderleri hakkındaki yakalama kararının Interpol tarafından iptal edilmesi buna örnek gösterilebilir. Zira bu kararın iptal edilmesinin nedeninin arananlar listesinde PYD Eşbaşkanlarından Salih Müslim, Asya Abdullah ve KCK Yürütme Konseyi üyesi Fehman Hüseyin gibi Suriyeli örgüt liderlerinin bulunması gösterilmektedir. Buna rağmen, Türk Adalet Bakanlığının talebi üzerinde PKK'nın lider kadrosunda bulunan Cemil Bayık, Duran Kalkan, Murat Karayılan ve Mustafa Karasu gibi isimler hakkındaki yakalama kararı yeniden tesis edilebilmiştir. Bu algının oluşmasında 2013 yılından bu yana meydana gelen gelişmelerin PKK ile kıyaslandığında PYD lehine sonuç verdiği söylenebilir. Bu gelişmeleri şu şekilde sıralayabiliriz: 1. Uluslararası aktörlerin PYD'yi meşrulaştırma yaklaşımları, 2. PYD'nin Suriye'deki teritoryal kontrolü, siyasallaşma süreci ve ekonomik gelişimi, 3. PYD'nin askeri kapasitesindeki dönüşüm ve hibrit kapasitesi, 4. PYD'nin uluslararası ve bölgesel aktörlerle askeri ve siyasi ilişkileri, 5. PKK'nın Türkiye'deki şehir kalkışmasındaki yenilgisi. Bu beş gelişmeden ilk dördü PYD ile, beşincisi ise PKK ile ilgilidir.

⁽⁷⁾ Crisis Group, Flight of Icarus? The PYD's Precarious Rise in Syria. Crisis Group Middle East Report NO:151, 2014

⁽⁸⁾ Can Acun, Bünyamin Keskin, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi: PYD-YPG", SETA, Genişletilmiş 2.Baskı, 2017

Şimdi PYD'yi KCK yapısı içinde PKK'ya karşı üstünlük elde etmesine neden olan bu beş faktöre sırasıyla göz atalım.

1. Uluslararası aktörlerin PYD'yi meşrulaştırma yaklaşımları

PYD'nin PKK'ya karşı avantaj elde etmesine kaynaklık eden en önemli durum PYD'nin silahlı kanadı YPG'nin ABD öncülüğünde kurulan İŞİD'le Mücadele Uluslararası Koalisyonu (İMUK) tarafından yerel ortak olarak benimsenmesine dayanmaktadır. PYD'yi ve onun silahlı kanadı YPG'yi, PKK/KCK'nın Suriye uzantısı olarak gören ve ideolojik yakınlığı ile organizasyonel bağına ve PYD/YPG saflarındaki çok sayıda ismin PKK'lı teröristler olmasına rağmen PKK'dan ayırt etmeyen NATO üyesi Türkiye'nin tüm itirazlarına rağmen ABD tarafından PYD/YPG ısrarlı bir şekilde yerel ortak olarak tanımlanmıştır. YPG'nin 2011 yılında resmi olarak kuruluşunu ilan etmesi PYD'yi uluslararası ortamda bilinen bir aktör haline getirmiş, YPG'nin İŞİD'e karşı mücadelede etkinleşmesi, YPG içindeki kadın teröristlerle ve yabancı terörist savaşların daha görünür hale gelmesiyle birlikte YPG'nin ortak düşman olarak görülen İŞİD'e karşı savaşan yerel ortak olarak sunulmasına neden olmuştur. PYD'nin PKK ile ideolojik ve organizasyonel bağları biliniyor olmasına rağmen, başta ABD olmak üzere Uluslararası İŞİD ile Mücadele Koalisyonu bileşenleri, PYD-YPG'yi hem siyasi hem de askeri alanda meşrulaştırmaya çalışmışlardır. Bu bağlamda PYD-YPG yapısal bir dönüşüme uğratılmadan Suriye Demokratik Güçleri (SDG) adlı bir çatı oluşum ile YPG bu oluşum içindeki bileşenlerden bir tanesiymiş gibi sunuldu. Nitekim ABD Özel Kuvvetler Komutanı PYD-YPG'nin kendilerinin tavsiyesiyle SDG'yi kurduklarını bir düşünce kuruluşunun toplantısında itiraf etmiştir.⁽⁹⁾

Uluslararası aktörlerin PKK'yı terör örgütü olarak görüp PYD/YPG'yi terör listesine dahil etmemeleri PKK'yı olumsuzlarken, PYD'nin meşrulaştırabileceği bir algı havası oluşturdu.⁽¹⁰⁾ ABD, Murat Karayılan, Duran Kalkan ve Cemil Bayık gibi PKK merkezli KCK savunucularından olan KCK Yürütme üyelerinin yakalanmaları için 2018 yılında başlarına 3-5 milyon USD arasında ödül koydu.⁽¹¹⁾ ABD böylelikle, hem Türkiye'yi PYD'ye karşı yeni bir askeri harekât düzenlememesi için Türkiye'yi yatıştırmaya çalışırken diğer taraftan da PKK ile PYD arasına bir meşruiyet çizgisi çizmeye çalışmıştır. ABD Karayılan, Bayık ve Kalkan için böylesine bir karar alırken, Sofi Nurettin, Fehman Hüseyin gibi PYD merkezli hareket eden KCK Yürütme Konseyi üyesi diğer eş değer teröristler için herhangi bir adım atmamıştır. Hatta, KCK Yürütme Konseyi üyelikleri bilinen Salih Müslim, Asya Abdullah ve Mazlum Abdi ile açıktan birlikte çalışmaya devam etmiştir.⁽¹²⁾

⁽⁹⁾ Anadolu Ajansı, "ABD'li general YPG'ye verdikleri desteği böyle itiraf etmişti", 2018, <https://bit.ly/3LbF7i2>

⁽¹⁰⁾ Erol Bural, "PKK'ya Tasfiye PYD'ye Devletçik". TERAM, 2020, <https://bit.ly/41X29Qg>

⁽¹¹⁾ US Justice Department, 2018, <https://bit.ly/3AxGt1B>

⁽¹²⁾ Can Acun, Bünyamin Keskin, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi: PYD-YPG", SETA, Genişletilmiş 2.Baskı, 2017

2. PYD'nin Suriye'deki teritoryal kontrolü ve ekonomik gelişimi,

2012 yılında Esed rejiminin kendisine bıraktığı alanlar, ABD öncülüğünde Uluslararası İŞİD ile Mücadele Koalisyonunun yardımıyla İŞİD ile çatışmalar neticesinde ele geçirdiği toprakların tamamı itibariyle 2012'den 2016 yılına kadar Suriye karasalinın yaklaşık üçte birinin kontrol ederek, PYD PKK'nın silahlı mücadeleye başladığı yıllardan itibaren arzu ettiği bir teritoryal kontrol alanı oluşturmuştur.⁽¹³⁾ Türk Silahlı Kuvvetleri ve rejim muhalifi Suriye Milli Ordusu bileşenlerinin hareketleriyle bu alan kontrolü Menbiç Çevresinde, Afrin genelinde ve Tel Abyad-Ra's al Ayn alanlarında nispeten azaltılsa da PYD'nin teritoryal kontrolü hala devam etmektedir.

KCK sözleşmesinde ekonomik sistem kar ve metalaşmaya dayalı olmayan, kullanım değeri ve demokratik paylaşımaya dayalı sistem şeklinde, üretimin ve mülkiyetin meclis yerleşim yerlerine bağlı olmasını benimser ifadeleriyle ekonomiye gerçeklikten uzak romantik bir anlam yüklenmiştir. KCK bunu savunurken PYD, kapitalist ekonomik düzene bağımlılığı ABD'nin himayesiyle birlikte kabul etmiş bir örgüttür. ABD'nin kontrol ettiği bölgelerde tipik bir Ortadoğu devletçisi gibi Suriye'ye ait petrol sahalarının işletmeciliğinden elde edilen gelir PYD'nin petro-dolar ekonomisine dayalı bir örgütlenme olarak elini KCK içinde PKK'ya karşı güçlendirmektedir. Bazı iddialara göre PYD Suriye'nin kuzeydoğusunda Delta Crescent Energy LLC ile müşterek olarak işlettiği petrol kuyularından günlük 1-3 milyon USD gelir elde etmekte, yıllık olarak bu gelirin 5-7 milyar USD seviyesine çıkartılması hedeflenmektedir.⁽¹⁴⁾ Bu ne PKK'nın ne de KCK'nın elde edemeyeceği büyüklükte bir finansal kaynaktır. PKK'nın zoraki bağış, kriminal faaliyetler ve yurtdışından yapılan örtülü yardımlardan elde ettiği finansal kaynaklarla karşılaştırılamayacak şekilde nicel ve nitel özelliği olan bir finans kaynağı olarak görülmektedir.

3. PYD'nin askeri yapısındaki dönüşüm ve hibrit kapasitesi,

PYD-YPG, PKK'nın silahlı programının mirası olan düzensiz savaş pratiklerinden hem terörizm hem de ayaklanma taktikleriyle harmanlanmış bir askeri program dâhilinde Suriye İç Savaşının ilk yıllarında kendini göstermeye başladı. Bu taktikler Suriye devriminin deneyimsiz silahlı unsurlarına karşı bir üstünlük sağlayabilirken, daha kompakt ve taarruz ve savunmada senkronize olabilen hibrit İŞİD unsurlarına karşı üstünlük sağlaması mümkün değildi. Buna karşılık, daha etkili olmak için kapsamlı bir eğit-donat programına ihtiyaç duyuldu. Bu kapsamda, PYD/YPG'ye karşılıksız bir şekilde aralarında gelişmiş tanksavar silahlarının da bulunduğu küçük ateş silahlardan, yüksek kalibrasyonla top kadar çok sayıda silah, mühimmat, araç ve gereç hibe edilerek YPG'nin küçük birlik taktik kapasitesi daha normatif nizami birlik seviyesine kadar yükseltildi. Ayrıca, başta ABD olmak üzere İngiliz ve Fransız Özel Kuvvetlerinin verdiği eğitim ve danışmanlıkla YPG unsurlarının askeri doktrini nizami bir ordu olan TSK'ye karşı cephe savunması yapacak kadar geliştirildi. YPG'nin savunma askeri

⁽¹³⁾ Mustafa Çalışkan, "Suriye'de PKK Faaliyetlerinin Tarihi Arka Planı ve PYD Terör Örgütünün Siyasallaşma Çabaları", Üsküdar University Journal of Social Sciences; Issue: 10, 63-91, 2020

⁽¹⁴⁾ Soner Doğan, "Amrika-PYD Petrol Anlaşması", İNSAMER, 2020, <https://bit.ly/3V85j1D>

kapasitesi TSK'nın Zeytin Dalı Harekâtında hem de Barış Pınarı Harekatıyla test edilmiş oldu.⁽¹⁵⁾ ⁽¹⁶⁾Can Kasapoğlu'nun çalışması YPG'nin askeri kapasitesi çalışması hakkında detaylı bir envanter çalışması sunmaktadır.⁽¹⁷⁾ Hatta, PYD'ye ait iki adet helikopter 15 Mart 2023 tarihinde Haseki'den Süleymaniye'ye yaptığı örtülü yolculuk esnasında düşmüş, 9 PYD'li terörist ölmüştü. Bu olay PYD ile Irak'ta Belgesel Yönetim sınırları içinde İran'a müzahir bir siyaset güden Kürdistan Yurt Severler Birliği (KYB) arasındaki ilişkileri de ortaya koyması bakımından oldukça önemliydi.⁽¹⁸⁾

4. PYD'nin uluslararası ve bölgesel aktörlerle askeri ve siyasi ilişkileri,

PYD, İŞİD'e karşı elde ettiği askeri başarıların da neticesinde PKK ile iltisaklı ve irtibatlı olmasına rağmen, Avrupa ve ABD parlamentolarında devlet başkanı makamlarında siyaseten bir muhatap olarak görüldü ve kabul edildi. PYD, ABD Savunma bütçesinden yeniden yapılanma, güvenlik/savunma harcamaları için yıllık 500 milyon USD değerinde bir sürdürülebilir bir bütçe payı almayı başardı. Diğer yandan üniforma giydirilmiş PYD-YPG'li teröristler, Avrupa ülkelerinin başkentlerinde parlamenterlerce ağır lanıp ödül verilecek seviyede tanınır olmaya başladılar. Fransa'da Merkez Sağ Parti Demokrat Hareket (MoDem) milletvekili François Pupponi, 2022 yılında Fransız Parlamentosunda PYD-YPG'li teröristlerden Nesrin Abdullah ve Nuri Mahmud'a “Millet Meclisi Madalyası” verilmesini sağlamış, bunu da sosyal medya hesabından paylaşmıştı.⁽¹⁹⁾ Hatta, ABD Eski Savunma Bakanı James Mattis 15 Şubat 2018'de NATO Karargâhında YPG'yi savunmuş, “YPG'yi PKK'dan ayırabileceklerini ve Türkiye için tehlike olmaktan uzaklaştırabileceklerini” ifade etmişti.⁽²⁰⁾

5. PKK'nın Türkiye'deki şehir kalkışmasındaki yenilgisi

PKK/KKC uluslararası ve bölgesel jeopolitik koşulların sunduğu fırsatlardan da yararlanarak Suriye iç savaşında PYD'nin Suriye'de güç kazanmaya başladığı 2015-2016 yılları arasında özerk bölgeler oluşturmak amacıyla Türkiye'nin güneydoğu bölgesinde Silvan, Sur, Nusaybin, Cizre, Silopi, Şırnak ve Yüksekova gibi kent merkezlerinde kapsamlı bir silahlı kalkışma hareketi yürüttü. PKK için yeni olan bu kent çatışmalarında kent merkezlerinde çok sayıda yerel genç KCK'nın gençlik yapılanmasından devşirilerek mobilize edildi ve bunların kırsal alandan kent merkezlerine getirilen PKK'nın silahlı kanadı HPG unsurlarıyla birlikte Türk güvenlik güçlerine ve yerel sivil halka saldırılar düzenlenmesi sağlandı. Ancak, yetersiz halk desteği, örgütün şehir yapılanmasındaki tecrübesizliği, Türk güvenlik güçlerinin kararlı

⁽¹⁵⁾ Bora Bayraktar, “Suriye İç Savaşı Açısından Zeytin Dalı (Afrin) Harekatı, Bilge Strateji, 11 (20) ,51-66. DOI: 10.35705/bs.751598, 2019

⁽¹⁶⁾ Doğan Şafak Polat, “Türkiye'nin Suriye'nin Kuzeyindeki Askerî Harekâtının Amaçları ve Sonuçları”, Güvenlik Stratejileri Dergisi ,16 (33) , 53-96. DOI: 10.17752/guvenlikstrj.719968, 2020

⁽¹⁷⁾ Can Kasapoğlu, Sina Ülgen, “In The Shadow of the Guns: Armament Trends of the PKK&YPG Terrorist Network”, Foreign Policy&Security, 2012/7 Center for Economics and Foreign Policy Studies (EDAM), <https://bit.ly/3HjdIcH>

⁽¹⁸⁾ Necdet Özçelik, “Helikopter Vakası ve PKK Tehdidindeki Gerçeklik”, Star, 2023, <https://bit.ly/424rDLE>

⁽¹⁹⁾ Yeni Şafak, “Fransa Parlamentosunda skandal görüntüler: PKK'nın sözde komutanlarına madalya verildi.”, 2022, <https://bit.ly/4464zhz>

⁽²⁰⁾ Mehmet Solmaz, “Köşeye sıkışan ABD'den absürt PKK savunması”, Sabah, 2018, <https://bit.ly/3oPK5cy>

operasyonları neticesinde PKK Türkiye’de büyük bir yenilgiye uğradı.⁽²¹⁾ Devamında örgüt elemanları sınır hattına, oradan da Irak ve Suriye’ye itildi. PKK bu dönemde silahlı kadrosunun büyük bir bölümünü kaybederek, PYD’nin Suriye’deki kazanımının aksine Türkiye’de gibi fiili özerk bölgeler oluşturamadı.⁽²²⁾ Bu yenilgi PKK’nın PYD’ye karşı KCK içinde üstünlüğünü yitirdiği bir dönüm noktası olarak ifade edilebilir.

PYD, PKK/KCK tarafından geliştirilen KCK modeliyle arzu ettiği nispi meşruiyet alanını Suriye’de elde ettiğini düşünmek suretiyle PKK ile arasına meşru-gayri meşru alanı koymuş görünmektedir. PKK, PYD’yi ABD ile petrol anlaşmaları yapmakla, Suriye’deki diğer Kürt gruplarla ABD desteğinde Kürt birlik görüşmelerine girmekle ve Suriye konusunda BM liderliğindeki siyasi müzakerelere katılmaya çalışmakla eleştirmekte, bu durum da PYD/PYG’yi eski PKK’lı Ferhad Abdi Şahin gibi pragmatik liderler tarafından yönetildiğine işaret etmektedir.⁽²³⁾ PKK eleştirisi, PYD/YPG’nin PKK/KCK’dan uzaklaşacağı durumuyla ilgili değil, PYD’nin KCK’nın inisiyatifini PKK’dan ele geçireceği endişesiyle ilgili olarak değerlendirilmektedir. PYD’nin ABD güdümüne gireceğini ve PKK’nın KCK üzerindeki etkisini kuşatabileceği endişesiyle KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan’ın PYD’nin silahlı kanadı YPG’nin liderliğini yapan Ferhat Abdi Şahin’in kavgalı oldukları Türk basınında yer aldı.⁽²⁴⁾

Özetlemek gerekirse PYD ile PKK arasında KCK’nın yönetsel dinamiğine dair bir yaklaşım farkı olduğunu ifade edebiliriz. PYD ile PKK yönetimleri arasındaki temel fark KCK’nın ABD ekseninde gelişip gelişmemesi yaklaşımına odaklanmaktadır. Bu da PKK’lı lider kadro içinde KCK Yürütme Konseyi inisiyatifinin PYD’ye geçeceğiyle ilgili bir endişe yaratmaktadır. Zaten yıllardır PKK içinde süre gelen Suriyeli-Türkiyeli eksenindeki liderlik tartışmasını Suriye merkezli PYD’ye taşıyan kolaylaştırıcı bir faktör olarak da görülebilir. PKK’nın lider kadrosunda yer alan Fehman Hüseyin, Mazlum Abdi, Polat Can ve birçok teröristin Suriye’deki gelişmeler ile birlikte Irak kuzeyinde PKK’nın aktif silahlı lider kadrosuyla görüntü vermek istemeyişlerinin altındaki temel nedenlerinden birisi de bu olarak gösterilebilir. PYD ABD’den temin ettiği askeri, siyasi ve ekonomik desteği yorumlayıp başkalaştırdıktan sonra PKK’ya aktarmakta böylelikle hem PKK’yı yaşamsal anlamda PKK’yı kendine bağımlı kılmakta hem de ABD’den gelen bu desteğin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Bu PKK’nın örgüt yönetişimi için bir paradigma değişimidir ve kabul edilmesi mümkün görünmektedir.

⁽²¹⁾ Murat Yeşiltaş, Necdet Özçelik, “When Startegy Collapses”,SETA, 2017

⁽²²⁾ Nihat Ali Özcan, “Şehir savaşlarının’ ağır sonuçları ve PKK’nın çıkış stratejisi”, Milliyet, 2016, <https://bit.ly/423ZcOc>

⁽²³⁾Wladimir van Wilgenburg, “Syrian Democratic Forces (Syria). Guns and Governance. How Europe Should Talk With The Non-State Armed Groups in the Middle East”. European Council Of Foreign Relations, 2017

⁽²⁴⁾ Milliyet, “Terör örgütünde petrol paylaşımı kavgası! Mazlum Kobani ve Murat Karayılan birbirine girdi”,2020, <https://bit.ly/3LyIEs5>

Sonuç

PKK'nın silahlı programını safhalara bölmek gerekirse, 1984-1986 yılları arasındaki henüz başlamakta olan şiddet safhası, 1986-1999 yılları arasındaki açık şiddet, 2000 ve sonrası süreçteki siyasi kararlılık şeklinde sıralayabiliriz. PKK'nın üçüncü safhasındaki temel iki hedefi bulunmaktaydı. Bunlardan birincisi hedef kitle nezdinde örgütün meşruiyetini sağlamak, ikincisi de belirli bir coğrafi bölgedeki halk üzerinde siyasi kontrol teşkil etmekte. Ancak PKK bunu hiçbir şekilde gerçekleştiremedi, kendisini medya savunma alanı olarak adlandırdığı kırsal alanda sadece gizlemek zorunda kaldı. 1998 yılında başlayan KCK'nın ilanına kadar uzanan dönemdeki gelişmeler, PKK açısından yeniden teşkilatlanmanın da ötesinde kabul edilebilecek bir sürecin gerçekleşmesinde neden olmuştur. PKK yıllarca tahakküm kurmak istediği Kürtçülük kavramı ile federatif devlet hedefi arasında bir illiyet bağı kurarak örgüt yapılanmasını kapsayıcı ve bütünleştirici bir şekle büründürmeye çalışırken, KCK sistemi içindeki PYD uluslararası aktörlerin PYD'yi meşru bir aktör olarak görme yaklaşımları, PYD'nin Suriye'deki teritoryal kontrolü ve ekonomik gelişimi, PYD'nin askeri kapasitesindeki dönüşüm ve PYD'nin uluslararası ve bölgesel aktörlerle askeri ve siyasi ilişkileri nedeniyle PKK'ya KCK içinde örgüt içi bir üstünlük elde etmiştir. Dahası, PYD'nin Suriye'nin kuzeyinde yükselişe geçtiği 2015-2016 yılları arasında PKK Türkiye'de yürüttüğü şehir savaşları da kaybederek yaşamsal bir tehditle karşı karşıya kalmıştır. Bütün bunlar, ABD'nin de etkisiyle PYD'nin PKK'yı sorunlu bir aktör olarak kodlamasına ve KCK Sözleşmesinde yer alan Abdullah Öcalan'ın örgütün önderlik pozisyonundan ve KCK'nın ayrılıkçı etnik ideolojisinden vazgeçmeden, KCK ilkelerini Suriye'de uygulamak suretiyle PKK'dan bağımsız ama Abdullah Öcalan ve KCK'ya sadık bir şekilde Suriye'nin kuzeydoğusu ile Irak'ın kuzeybatısına odaklanmış federatif yapı hedefiyle hareket etmesine sebep olmuştur. Bu da, KCK yapısında PYD lehine bir üstünlük algısı oluşturmaktadır. No-KCK önermesi, KCK'daki sistem, yöntem veya hedef değişikliğini ifade etmemekle birlikte, örgütlenme sistematığı içindeki yönetim tahakkümün PYD'nin üstünlüğüne bağlı olarak PKK merkezinden PYD istikametine hareket ettiğini gösteren örgüt içi bir yönetsel aktör değişimiyle ilgilidir.

PYD merkezli Neo-KCK örgütlenmesi Suriye, Suriye devrim hareketi ve Türkiye için ne anlama gelmektedir? PYD'nin KCK Sistemi içinde PKK'ya karşı bir üstünlük elde etmesinin Suriye'nin toprak bütünlüğü, Türkiye'nin terörle mücadelesi ve Suriye'deki devrim hareketi üzerinde birtakım etkileri olduğunu da ifade edebiliriz. Bu bağlamda uluslararası aktörlerin PYD'ye Suriye'de fiili bir teritoryal kontrol sağlatmaları Suriye'nin üniter yapısı için en büyük tehdittir. Esed rejimi, devrimcilerin değişim ve dönüşüm taleplerini siyaseten reddedip ülkesinin PYD-ABD tarafından fiilen işgal edilmesine neden olmuştur. PYD-ABD ortaklığı ayrılıkçı ilkelere dayalı bir süreci içerdiğinden, PYD'nin Suriyeli bir aktör olarak kalması mümkün değildir. Hâlihazırda PYD'nin siyasi, askeri ve teritoryal konsolidasyonunu sağlayan ABD, Suriye'nin enerji ve verimli tarım havzasını işgal eden PYD'nin kendi ekonomisini yaratması için bir gayret sarf etmektedir. Bu da Suriye'nin federatif bir yapı halinde dahi kalmasını tehdit eden işaretlerinden biri olarak görülebilir.

Öte yandan, KCK Türkiye açısından bütüncül bir güvenlik tehdidi olarak değerlendirilmektedir. KCK'nın Neo-KCK şeklinde PYD merkezine kayacak olması KCK'nın federasyon modelindeki ayrılıkçı pratiğin Türkiye dahil diğer bölge ülkeleri kuşatacak büyüklükte tehdit edeceği anlamına gelmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin KCK terörüyle mücadelesi askeri argümanların dışına çıkmak zorunda kalacak ve siyasi ve sosyolojik düzleme genişlemek suretiyle daha da güçleşecektir. Türkiye, bir taraftan Suriye derinliklerinde askeri mücadelenin zorluklarıyla uğraşmak zorunda kalırken diğer taraftan da Türkiye içinde KCK siyasal ve sosyolojisiyle şimdikinden daha güç şartlarda mücadele etmek durumunda kalacaktır; terörle mücadelesinin meşruiyeti uluslararası aktörlerin her zamankinden daha fazla direnciyle karşı karşıya kalacaktır.

Diğer taraftan, PYD'nin KCK'ya hâkim bir örgüt olarak Suriye'de varlığını sürdürmesi Suriye'deki devrim hareketinin gerçekleşmesinin önündeki en önemli engellerden biri olarak görülebilir. Zira, PYD Suriye'deki devrim hareketinin nedenlerinden ve kolektif programından kendini başından beri ayıştırmış bir örgüttür, dolayısıyla devrimci değildir. Suriye muhalefetinin aksine, PYD/YPG Esed rejime değişime veya devrime zorlayacak bir örgüt programı geliştirmemiş, Suriye'deki gelişmeler ile birlikte ortaya çıkan güvenlik ortamını kendini Suriye topraklarında fiilen ve siyaseten inşa etmek için pragmatik bir şekilde kullanmıştır. Uluslararası aktörlerce PYD'nin KCK'ya hâkim siyasal bir aktör olarak görülmesi, KCK'nın ayrılıkçı ideolojik hedeflerine uygun şekilde ilk önce federatif bir anayasal değişimi zorlayacak, sonrasında bağımsızlık zemini hazırlayacaktır. Bu durumda, PYD'nin hâkim olduğu topraklardaki demografik değişim hızlandırılacak ki bu durum yeni siyasi ve sosyolojik durumların oluşmasına neden olacaktır. Bu durum da Suriye devrim hareketinin siyasi kazanımlarının sınırlayacak veya tamamen ortadan kaldıracak bir jeopolitik durumun oluşmasıyla ilgilidir.